

บทความวิจัย

การศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยัง
ประชาชน: กรณีศึกษา บ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี

A Study of the Use of Public Address Broadcasting in Communication
from Local Administrative Organizations to Citizens: A Case Study of
Ban Kham Lue Cha, Pho Yai Subdistrict, Warin Chamrap District,
Ubon Ratchathani Province

รับบทความ: 19 พฤษภาคม 2569

แก้ไขบทความ: 10 มิถุนายน 2569

ตอบรับบทความ: 25 มิถุนายน 2569

ธิดาเทพ พัฒนา¹, พลอยฟ้า อรัณรัมย์¹, พิษญาภา ทะเสนหัต¹, ปุณยนุช สารพล¹, และ สราวุธ บัวชุม^{1*}
Thidathep phatthana¹, Ployfah Aranram¹, Phitchayapha Tasenhod¹, Punyanuch Saraphon¹,
and Sarawut Buachum^{1*}

¹นักวิชาการอิสระ

¹Independent Scholar

*Corresponding author: Email: annoraneebawch2547um@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบทบ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) ศึกษาปัญหาการใช้ระบบเสียงตามสายที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารและคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของชุมชนโดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากประชาชนจำนวน 12 คนและผู้นำชุมชนจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงและการลงพื้นที่มาถอดความ จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผลการศึกษพบว่าระบบเสียงตามสายมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน เป็นช่องทางที่ช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและทั่วถึงทั้งนี้ประสิทธิภาพของระบบยังขึ้นอยู่กับ การบำรุงรักษาอุปกรณ์และการจัดการระบบอย่างเหมาะสม ดังนั้น ควรมีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาและบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการสื่อสารเพิ่มการรับรู้ข่าวสารและเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ: เสียงตามสาย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การสื่อสารสาธารณะ, การรับรู้ข่าวสาร, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This article aims to 1) study the role and importance of the public broadcasting system in the rural community of Ban Kham Lue Cha, Pho Yai Subdistrict, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province; 2) study the problems of using the public broadcasting system affecting information perception and the quality of life of the people; and 3) propose guidelines for solving problems and limitations affecting the communication efficiency of the community. This study employed qualitative research by collecting data through in-depth interviews and non-participant observation with 12 community residents and community leaders. The data obtained from audio recordings and fieldwork were then transcribed, categorized, and analyzed using content analysis, with the analytical results linked to the research objectives. The findings revealed that the public broadcasting system plays an important role in building relationships between local administrative organizations and the people. It serves as a communication channel that enables residents to receive information closely, continuously, and comprehensively. However, the effectiveness of the system also depends on proper equipment maintenance and system management. Therefore, planning and budget allocation for the development and continuous maintenance of the system should be carried out in order to improve communication efficiency, increase information awareness among the public, and foster correct understanding among people in the community.

Keywords: Public address system; local administrative organizations; public communication; information perception; citizen participation

1. บทนำ

การสื่อสารระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญที่ขาดไม่ได้เพราะเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงระหว่างชาวบ้านกับผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดทำบริการสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542) หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวิธีการสื่อสารที่ดีแล้วประชาชนจะสามารถรับรู้ถึงนโยบายข้อมูลข่าวสารรวมถึงโครงการในการพัฒนาบ้านเมืองและกิจกรรมต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งไปกว่านั้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและตรงประเด็นเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน อีกทั้งยังช่วยลดความขัดแย้งและช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวคิดที่เน้นการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสโดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมทั้งการเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560) นอกจากนี้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยังช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเช่นเหตุฉุกเฉินข่าวสารที่เป็นผลประโยชน์กับตนเองเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 9 (พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2540) ที่กำหนดให้ภาครัฐต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

โดยทั่วไปแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีช่องทางในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนได้หลายช่องทางโดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเน้นการสื่อสารไปยังประชาชนทางหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายเป็นหลักเป็นช่องทางที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชุมชน โดยเน้นการประกาศข่าวสารประจำวัน เช่น กิจกรรมงานบริการ หรือเหตุฉุกเฉิน และช่องทางการติดป้ายประกาศหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ช่องทางนี้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่เพราะสามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องมีโทรศัพท์ มีความเป็นทางการ และน่าเชื่อถือ เพราะเป็นเอกสารทางราชการและมีตราสัญลักษณ์ชัดเจน และการประชุมประชาคมเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร เพราะการประชุมประชาคมเป็นช่องทางสื่อสารแบบสองทางที่สำคัญที่สุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้โดยตรง

สำหรับองค์กรระดับท้องถิ่นนั้น การสื่อสารผ่านเสียงตามสายถือเป็นช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่ไม่มีความรู้ทางเทคโนโลยีหรือกลุ่มผู้สูงอายุส่งผลให้การสื่อสารในช่องทางนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารที่ควรได้รับการศึกษาและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังที่ เกศรินทร์ โชคเพิ่มพูน และวิเชียร ก่อกิจกุล (2561) ศึกษาการดำเนินงานหอกระจายข่าวของตำบลมะเกลือใหม่ จังหวัดนครราชสีมาพบว่าหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายยังเป็นช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดกับชุมชนอย่างไรก็ตามยังพบปัญหาด้านเนื้อหาเวลาประกาศไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาชน เช่นเดียวกับ วาสนา ศาสตร์พงษ์ (2568) ได้ทำการศึกษาในเรื่องที่เป็นทำนองเดียวกันศึกษาการบูรณาการเสียงตามสายในการป้องกันการฆ่าตัวตายในชุมชนอำเภอหนองกิ้งจังหวัดบุรีรัมย์พบว่าระบบเสียงตามสายมีประสิทธิภาพในการเพิ่มความรู้และทัศนคติของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะในกลุ่มที่ได้รับข้อมูลอย่างต่อเนื่องและพรทิพย์ ทองสร้อย (2564) ศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการเสียงตามสายศูนย์บริการนักท่องเที่ยวชายหาดบางแสนพบว่าได้รับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีเป็นอย่างมากโดยปัจจัยสำคัญคือความสม่ำเสมอและความตรงต่อเวลาของการให้บริการนอกจากนี้ผลการศึกษาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้ระบบเสียงตามสายจะยังมีความสำคัญและจำเป็นในฐานะช่องทางการสื่อสารหลักระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ชนบทแต่ก็ยังคงมีปัญหาและข้อจำกัดหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารซึ่งจำเป็นต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อไป

ระบบหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในบริบทประเทศไทยคือช่องทางหนึ่งที่ชุมชนได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากทั้งผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ต้องการส่งสารเพื่อใช้สื่อสารกับประชาชนโดยตรงโดยที่การสื่อสารในรูปแบบนี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่ยังคงใช้กันอยู่ในการกระจายข่าวสาร และมักจะนำมาใช้ในชนบททั้งการส่งข่าวสารเรื่องเล็กๆจนถึงเรื่องใหญ่ๆกล่าวคือการประกาศเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นการเชิญชวนให้ชาวบ้านไปประชุม การประกาศขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดในชุมชนการแจ้งเตือนการระงับการจำหน่ายน้ำประปาชั่วคราว การแจ้งเตือนภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งอุทกภัยหรือไฟไหม้รวมถึงการแจ้งการอพยพ นอกจากนี้การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายยังเป็นช่องทางที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงนโยบายสาธารณะต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนและช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนนอกจากนี้การสื่อสารในช่องทางนี้ยังช่วยประหยัดงบประมาณได้มากกว่าการใช้ใบปลิวหรือการติดใบประกาศ เป็นต้น

ในปัจจุบันพื้นที่ที่เป็นชนบทเป็นพื้นที่ที่ใช้หอกระจายข่าวเป็นช่องทางการสื่อสารมากที่สุดเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงใช้รูปแบบเสียงตามสายในการสื่อสารเพราะการสื่อสารในรูปแบบนี้ สามารถเข้าถึงคนในชุมชนได้มากที่สุดแม้ว่าในปัจจุบันเราอยู่ในยุคที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นสื่อ

ออนไลน์ต่าง ๆ หรือสื่อดิจิทัลที่ทำให้การสื่อสารสะดวกสบายและรวดเร็วขึ้นอีกทั้งยังสามารถส่งข่าวสารได้กว้างกว่าการสื่อสารแบบกระจายข่าวซึ่งประชาชนสามารถย้อนกลับไปอ่านหรือฟังข่าวนั้นได้ใหม่หากฟังไม่ทันหรือฟังไม่เข้าใจ ดังนั้น ในท้องถิ่นหรือชนบทนั้นเสียงตามสายยังคงมีประโยชน์อย่างมากกับคนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เข้าไม่ถึงสื่อออนไลน์หรือสื่อโซเชียลมีเดียได้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ยากจน กลุ่มบุคคลที่ไม่มีโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเสียงตามสายจะเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มก็ตามแต่การสื่อสารในรูปแบบนี้ยังคงมีปัญหาและมักมีผู้ร้องเรียนปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารในรูปแบบนี้ยกตัวอย่างเช่นคนในชุมชนอาจไม่สนใจฟังข่าวสารที่จะได้รับจากผู้นำชุมชนผู้ประกาศพูดเร็วเกินไปอุปกรณ์การสื่อสารชำรุดหรือไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดงบประมาณในการจัดซื้อและซ่อมแซมอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารไม่สามารถรับสารได้อย่างครบถ้วนหรือไม่สนใจข่าวสารที่ส่งผ่านเสียงตามสายนอกจากนี้การสื่อสารในรูปแบบนี้ยังพบปัญหาเสียงประกาศไม่ทั่วถึงคนในชุมชนกล่าวคือบางพื้นที่ไม่ได้ยินเสียง เสียงขาด เสียงเบา อีกทั้งช่วงเวลาที่ผู้นำชุมชนใช้ในการประกาศข่าวสารอาจไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ด้วยเหตุที่ว่าคนในพื้นที่ต้องไปทำงานในช่วงเช้ามืดหรือช่วงกลางวันส่งผลให้คนในชุมชนบางกลุ่มไม่ได้รับฟังหรืออาจได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่ผิดปัญหาเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพและทำให้เกิดการห่างเหินกับประชาชนทั้งที่เป็นองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

จากความสำคัญและข้อจำกัดของการสื่อสารผ่านกระจายข่าวหรือเสียงตามสายข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาของระบบการใช้เสียงตามสายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเพื่อพัฒนาระบบเสียงตามสายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่มในหมู่บ้าน โดยได้เลือกศึกษากรณีของบ้านคำลือชาหมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นชุมชนชนบทที่มีประชากรประมาณ 587 คน 170 ครัวเรือนคนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไปซึ่งลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของชุมชนชนบทที่ยังต้องการระบบเสียงตามสายเป็นช่องทางหลักในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้ อย่างไรก็ตามพื้นที่ดังกล่าวยังประสบปัญหาสำคัญหลายประการได้แก่เสาส่งสัญญาณมีเพียง 3-4 จุดซึ่งไม่เพียงพอต่อการครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดอุปกรณ์ชำรุดและขาดการซ่อมบำรุงรวมถึงช่วงเวลาการประกาศที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนพลาดข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ

จากบริบทและปัญหาดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตอบคำถามการวิจัยทั้ง 2 ประเด็นสำคัญ กล่าวคือ 1) คนในพื้นที่ประสบปัญหาและข้อจำกัดของระบบเสียงตามสายส่งผลต่อการรับรู้การสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลของชาวบ้านอย่างไร และ 2) ควรมีแนวทางพัฒนาอย่างไรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารผ่านระบบเสียงตามสายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชนในชุมชนบ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบทกรณีศึกษาบ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาของการใช้เสียงตามสายต่อการรับรู้ข่าวสารและคุณภาพชีวิตของประชาชนกรณีศึกษา บ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดของระบบเสียงตามสายที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในชุมชนกรณีศึกษา บ้านคำลือชา ตำบลโพใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชนกรณีศึกษาบ้านคำลือชา ตำบลโพใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

การสื่อสารได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งนี้เพราะสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลตลอดจนอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและแบบแผนแห่งความเป็นอยู่ในสังคมได้ ในทำนองเดียวกันการสื่อสารทางการเมืองเองก็เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองด้วยเช่นกันกล่าวคือการสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองก็อาจจะก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองจะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงความต้องการของประชาชนและสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง (Deutsc,1963) กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมืองดังนี้การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของประชาชนโดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่นการพูดคุย การประชุม หรือสื่อสิ่งพิมพ์ช่วยสร้างทัศนคติค่านิยม และความเข้าใจต่อการทำงานของรัฐบาลทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับมากขึ้นนอกจากนี้ การเข้าถึงข่าวสารที่หลากหลายและต่อเนื่องในปัจจุบันยังช่วยกระตุ้นให้ประชาชนหันมาสนใจการเมืองมากขึ้นต่างจากในอดีตที่ข้อมูลเข้าถึงได้ยากส่งผลให้ความสนใจทางการเมืองมีน้อยการสื่อสารยังช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองทำให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในฐานะพลเมืองและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองสุดท้ายการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของตนในทางการเมืองมากขึ้นและสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ดังนี้ (พระสังวาล เขมปบุญ และคณะ, 2565)

1. ผู้ส่งสาร (บุคคลหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลทางการเมืองเช่นรัฐบาล นักการเมือง หรือสื่อมวลชน มีบทบาทในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้รับสาร)
2. สาร (เนื้อหาหรือข้อมูลที่ต้องการสื่อออกไปเช่น นโยบาย กฎหมาย หรือความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งควรมีความชัดเจนถูกต้องและน่าเชื่อถือ)
3. ช่องทางการสื่อสาร (สื่อหรือวิธีการที่ใช้ในการส่งสารเช่นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ ซึ่งช่วยให้สารเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว)
4. ผู้รับสาร (ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่รับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ซึ่งมีการตีความและตอบสนองต่อสารแตกต่างกันตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์)

3.2 ทฤษฎีการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร (Media Exposure Theory)

Becker & Whitney (1978) ได้จำแนกพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การแสวงหาข้อมูลการเปิดรับข้อมูลและการเปิดรับประสบการณ์ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดรับข่าวสารของบุคคลมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และความต้องการของแต่ละบุคคล

Klapper (1960) กล่าวว่า การเปิดรับข่าวสารของมนุษย์เป็นกระบวนการคัดกรองข้อมูลอย่างเป็นลำดับ โดยมีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกเปิดรับข่าวสารและตีความหมายและการเลือกจดจำซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในของบุคคล เช่น ความเชื่อ อุดมการณ์ ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ของตัวบุคคลจะเลือกเปิดรับเฉพาะข่าวสารที่ตนมีโอกาสเข้าถึงหรือสนใจ โดยเฉพาะแหล่งข่าวที่เป็นประโยชน์เกี่ยวข้องกับข้อมูลของตัวบุคคล หลังจากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการรับรู้และตีความหมาย โดยแต่ละคนอาจเข้าใจข้อมูลเดียวกันแตกต่างกันไปตามความคิดและประสบการณ์ สุดท้ายคือการเลือกจดจำซึ่งบุคคลมักจะจดจำเฉพาะข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อหรือทัศนคติของตน และอาจละเลยหรือลืมข้อมูลที่ขัดแย้งออกไป ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจึงไม่ใช่การรับสารที่สื่อโดยตรง แต่เป็นการคัดเลือกและปรับเปลี่ยนข้อมูลตามกรอบความคิดของแต่ละบุคคลส่งผลให้ข่าวสารที่ได้รับอาจมีความคลาดเคลื่อนหรือคงไว้เพียงบางส่วนที่ตรงกับความเชื่อเดิมของผู้รับสาร

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารโดยที่การเปิดรับข่าวสารของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ทั้งเรื่องช่วงเวลา ช่องทางและรูปแบบซึ่งสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายหลายอย่าง โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้ (สุราทิพย์ เขียวขจี และกิตติมา สุรสนธิ, 2560)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลลักษณะของคนแต่ละคน เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ ล้วนมีผลต่อการเลือกรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ (DeFleur & Ball-Rokeach, 1989) โดยปกติแล้วคนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีโอกาสเปิดรับข่าวสารจากหลายช่องทางมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยนอกจากนี้อายุกับรายได้ก็มีผลเหมือนกันยกตัวอย่างเช่นกลุ่มคนหนุ่มสาวส่วนใหญ่และกลุ่มคนที่มีโทรศัพท์มักใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักในการรับข่าวสาร

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา หมายถึง เรื่องที่อยู่ในใจของคนเช่นสนใจเรื่องอะไร มีทัศนคติอย่างไร เชื่ออะไร หรือมีแรงจูงใจแบบไหนล้วนมีผลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารด้วย (Severin & Tankard, 2001) โดยที่คนเรามักจะเลือกเปิดรับข่าวสารที่ตรงกับความสนใจของตัวเองและจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่ชอบหรือขัดแย้งกับความคิดเดิมของตัวเอง ซึ่งเรียกว่า “การคัดเลือกรับสาร” อีกทั้ง แรงจูงใจในการเปิดรับสื่อยังสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การแสวงหาข้อมูลที่ต้องการรู้ และ 2) การเปิดรับข้อมูลเวลาที่อยากรู้ ข่าวสารทั่วไปการเปิดรับประสบการณ์เวลาที่อยากหาความสนุกหรือผ่อนคลาย (Becker & Whitney, 1978; กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546)

3. ปัจจัยด้านสื่อตัวเองก็มีผลเช่นสื่อนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่เข้าถึงง่ายหรือไม่นำเสนอแบบใด เนื้อหาเป็นอย่างไรสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจว่าเราจะเปิดรับข่าวสารจากที่ใด (McQuail, 2010)

4. ปัจจัยทางสังคม สังคมรอบตัวไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อนฝูง ชุมชน หรือวัฒนธรรม ก็มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารของคนเราเหมือนกัน (จุฑารัตน์ เกียรติศิริ, 2558) คนเรามักจะได้รับอิทธิพลจากคนใกล้ชิดในการเลือกดูข่าวหรือฟังข้อมูลโดยเฉพาะผู้นำทางความคิด หรือคนที่เป็นที่ยอมรับในชุมชนมักจะเป็นคนที่ติดตามข่าวสารมากแล้วค่อยเล่าต่อให้คนอื่นในกลุ่มฟัง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านหอกระจายข่าวและระบบเสียงตามสายยังคงมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนและชนบทที่ประชาชนยังคงพึ่งพาสื่อชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลหลัก ผลการศึกษาของเกศรินทร์ โชคเพิ่มพูน และวิเชียร ก่อกิจกุล (2561) พบว่า หอกระจายข่าวยังเป็นช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของหน่วยงานท้องถิ่นสู่ประชาชน โดยประชาชนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาด้านสังคม วัฒนธรรม และศาสนาใน

ระดับสูง ขณะที่รูปแบบรายการและผู้ดำเนินรายการได้รับการประเมินในระดับน่าพึงพอใจ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางพัฒนาระบบหอกระจายข่าวโดยการเพิ่มเนื้อหาด้านสุขภาพ การเกษตร และสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงการปรับปรุงอุปกรณ์และขยายจุดกระจายเสียงให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

นอกจากประสิทธิภาพของช่องทางการสื่อสารแล้ว บุคลากรผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารในระดับชุมชน พิมพ์ภูมรณ์ มากสุวรรณ และคณะ (2568) ศึกษาการพัฒนาทักษะของนักสื่อสารชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การพัฒนานักสื่อสารชุมชนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมอบหมายภารกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคคล ควบคู่กับการฝึกอบรมเฉพาะด้านและการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งช่วยเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐกับประชาชน อันนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ในส่วนของผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้ระบบเสียงตามสายเป็นเครื่องมือสื่อสารสาธารณะ วาสนา ศาสตร์พงษ์ (2568) ได้ศึกษาการบูรณาการเสียงตามสายในการป้องกันการฆ่าตัวตายในชุมชน อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระบบเสียงตามสายสามารถเพิ่มระดับความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชนต่อการป้องกันการฆ่าตัวตายได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระบบเสียงตามสายไม่ได้ทำหน้าที่เพียงการแจ้งข่าวสารทั่วไปเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการรับรู้และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในประเด็นสาธารณะที่สำคัญได้อีกด้วย

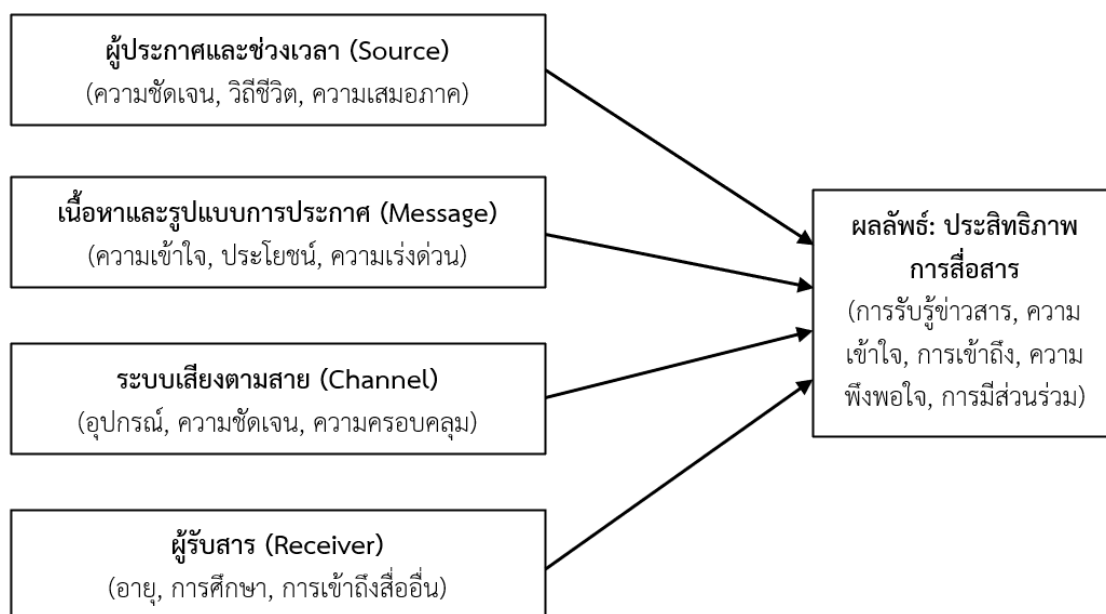
ขณะเดียวกัน งานวิจัยของพรทิพย์ ทองสร้อย (2564) ซึ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการให้บริการเสียงตามสายของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหาดบางแสน พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ความสม่ำเสมอในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความตรงต่อเวลาในการให้บริการ สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของการสื่อสารและความต่อเนื่องในการให้บริการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพของระบบสื่อสารสาธารณะในระดับพื้นที่

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์ได้ว่า หอกระจายข่าวและระบบเสียงตามสายยังคงเป็นเครื่องมือสื่อสารสาธารณะที่มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐกับประชาชน โดยประสิทธิภาพของการสื่อสารไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงช่องทางการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้สื่อสาร คุณภาพของเนื้อหา ความต่อเนื่องในการนำเสนอข้อมูล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ ระบบเสียงตามสายยังสามารถสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชน รวมทั้งสร้างความพึงพอใจต่อการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาระบบเสียงตามสายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรให้ความสำคัญทั้งด้านเทคโนโลยี เนื้อหาการสื่อสาร และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานควบคู่กัน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการสื่อสารสาธารณะและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนในระยะยาว

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน กรณีศึกษาบ้านคำลือชา ตำบลโพใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีมองว่าระบบเสียงตามสายมีหลากหลายอย่างที่ส่งผลต่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นความชัดเจนของเสียงคุณภาพของอุปกรณ์และเสาส่งสัญญาณ นอกจากนี้ยังรวมถึงเนื้อหาที่ประกาศด้วยเช่นข่าวที่ประกาศฟังรู้เรื่องหรือไม่ประกาศตอนเวลาเหมาะสม

ที่สมหรือไม่ผู้ประกาศพูดชัดเจนหรือไม่และคนฟังในหมู่บ้านมีลักษณะอย่างไรสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารผ่านระบบเสียงตามสาย โดยสามารถอธิบายผ่านกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

แผนภาพ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ประยุกต์จากทฤษฎีการสื่อสาร SMCR Model ของ Berlo (1960)

6. ระเบียบวิธีวิจัย

6.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชนกรณีศึกษา บ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาของระบบเสียงตามสายโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นวิธีการหลักโดยการสัมภาษณ์จะใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview)
2. การสังเกตการณ์ภาคสนามจะช่วยเสริมความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยพิจารณาจากภาพความเป็นจริงกระบวนการสื่อสารสภาพแวดล้อมและการแสดงท่าทีหรือการตอบสนองต่อการรับรู้ข่าวของประชาชน
3. การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงของการใช้เสียงตามสายในพื้นที่ที่ศึกษาโดยเน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและประชาชน

6.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. เกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษาคือเป็นพื้นที่ที่มีการผลักดันและส่งเสริมการกระจายข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเสียงตามสายทั้งรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งคือกลุ่มเสียงตามสายดั้งเดิมซึ่งเป็นระบบที่มีมานานและมีการถ่ายทอดวิธีการใช้งานจากรุ่นสู่รุ่นซึ่งกลุ่ม

ดั้งเดิมในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงกลุ่มผู้ดูแลระบบหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านส่วนกลุ่มเสียงตามสายรูปแบบใหม่ เป็นระบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ตามความต้องการของคนในชุมชนซึ่งหมายถึงกลุ่มไลน์ชุมชนและกลุ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครหมู่บ้าน (อสม.) ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการส่งข่าวสารอีกทั้งพื้นที่นี้ยังมีประเด็นศึกษาที่น่าสนใจคือการแสดงแนวทางต่อการจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสายระหว่างกลุ่มดั้งเดิมกับกลุ่มใหม่ที่มีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ การศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงผลที่ชาวบ้านได้รับการจัดการระบบเสียงตามสายอีกด้วย

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักและเกณฑ์การคัดเลือกประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน จากการเลือกของกลุ่มประชากรในหมู่บ้านคำลือชา ของจำนวน 587 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนในหมู่บ้านคำลือชา หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) กลุ่มเสียงตามสายดั้งเดิม ประกอบด้วยกลุ่มผู้ดูแลระบบหอกระจายข่าวกลุ่มผู้ประกาศข่าวและผู้ใหญ่บ้าน และ 2) กลุ่มเสียงตามสายรูปแบบใหม่ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำชุมชนจัดการระบบกระจายเสียงผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น กลุ่ม Line Facebook ของชุมชน

6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและประชาชนบ้านคำลือชาพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นคำตอบที่ครอบคลุมสำหรับการศึกษาวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและประชาชนบ้านคำลือชา จำนวน 10 คนและใช้การศึกษาจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทสัมภาษณ์ประชาชนร่วมด้วยสำหรับการเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้การจดบันทึกที่เป็นสมุดจดและการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงทำการรวบรวมข้อมูลประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตภาคสนามนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยต้องการให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้นเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้เพื่อมาอธิบายประสิทธิภาพในการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน

3. การวิจัยนี้ดำเนินการตามหลักจริยธรรม โดยผู้วิจัยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวและมุมมองความคิดของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะไม่สอบถามชื่อ นามสกุล หรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น โดยจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

4. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบแบบสามเส้าทั้งด้านวิธีการ ด้านเวลา และด้านข้อมูล

7. ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าหมู่บ้านคำลือชา ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากที่ว่าการอำเภวารินชำราบประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 5.07 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,169 ไร่ ปัจจุบันมีจำนวน 170 ครัวเรือน และมีประชากรประมาณ 587 คน ประชาชนส่วน

ใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป โดยเฉพาะการทำนาและการทำสวนผัก ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน โดยสภาพภูมิประเทศของตำบลโพธิ์ใหญ่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านตลอดทั้งปี โดยมีลำห้วยตองแหวดเป็นลำน้ำสำคัญที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรมและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

ในด้านประวัติความเป็นมา ตำบลโพธิ์ใหญ่เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลคำขวาง ก่อนที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นตำบลใหม่ในปี พ.ศ. 2500 เนื่องจากจำนวนประชากรและครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาครัฐเห็นความจำเป็นในการจัดตั้งหน่วยการปกครองใหม่เพื่อให้การบริหารจัดการและการให้บริการสาธารณะมีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ชื่อ “โพธิ์ใหญ่” มีที่มาจากต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บริเวณวัดประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นทั้งสัญลักษณ์สำคัญของชุมชนและศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในพื้นที่ จนกลายเป็นที่มาของชื่อวัดบ้านโพธิ์ใหญ่และชื่อตำบลโพธิ์ใหญ่ในเวลาต่อมา ซึ่งในปัจจุบันตำบลโพธิ์ใหญ่อยู่ภายใต้การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่ ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรองรับนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาพื้นที่จำนวน 13 หมู่บ้าน ครอบคลุมการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา สาธารณสุข การส่งเสริมอาชีพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่, ม.ป.ป.)

7.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบท

7.1.1 บทบาทและความสำคัญด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากการศึกษาพบว่า หมู่บ้านคำลือชา มีการใช้เครื่องมือเพื่อการสื่อสารภายในชุมชนหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้เสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์หรือการใช้ LINE เพื่อให้การสื่อสารภายในชุมชนเป็นไปได้อย่างทั่วถึงในทุกภาคส่วนอย่างไรก็ตาม แม้จะมีกลุ่ม LINE และช่องทางอื่น ๆ แต่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าระบบเสียงตามสายเป็นช่องทางหลักในการแจ้งข่าวสารของชุมชนหรือการข่าวสารที่เร่งด่วนโดยเฉพาะประชาชนบางกลุ่มที่ไม่ใช้สื่อออนไลน์ เป็นประจำ

7.1.2 บทบาทและความสำคัญด้านการมีส่วนร่วมจากการศึกษาพบว่ามีการใช้เครื่องมือเพื่อการสื่อสารภายในชุมชนหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้เสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์หรือการใช้ LINE เพื่อให้การสื่อสารภายในชุมชนเป็นไปได้อย่างทั่วถึงในทุกภาคส่วนอย่างไรก็ตามแม้จะมีกลุ่ม LINE และช่องทางอื่น ๆ แต่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าระบบเสียงตามสายเป็นช่องทางหลักในการแจ้งข่าวสารของชุมชนหรือการข่าวสารที่เร่งด่วนโดยเฉพาะประชาชนบางกลุ่มที่ไม่ใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำเช่นผู้สูงอายุผู้ที่ไม่มีความรู้หรือทักษะการใช้โทรศัพท์มือถือซึ่งนาง ก (2569) ได้สะท้อนให้เห็นว่าตนเอง “แก่แล้วไม่มีโทรศัพท์ ใช้โทรศัพท์ไม่เป็นก็ได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านระบบเสียงตามสาย” หรือผู้ที่ไม่ได้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นประจำทุกวันหรือไม่ได้ใช้ในการติดตามข่าวสารต่าง ๆ จะมีไว้เฉพาะแค่การโทรเท่านั้น (นาง ข, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าระบบเสียงตามสายมีบทบาทสำคัญมากต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุและประชาชนบางส่วนที่ไม่ใช้สื่อออนไลน์หรือไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลข่าวสารกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ หรือการแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉินและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และผลประโยชน์ของตนเอง

ระบบเสียงตามสายในชุมชนเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ ข่าวสารทางราชการ การประชุมหมู่บ้านหรือข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อีกทั้งชาวบ้านในพื้นที่ยังต้องการให้มีการใช้ระบบเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ต่อไปเพราะเป็นวิธีที่ข้อมูลข่าวสารจะเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้มาก

ที่สุด “..มีเสียงตามสายก็ได้อยู่เวลามีงานบุญงานศพหรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ เขาก็จะประกาศบอกเราก็จะไปร่วมกิจกรรม..” (นาง ค, 2569) นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลอีกคนยังบอกว่า “..เวลามีกิจกรรมการออมขยะในหมู่บ้านพอมีการประกาศแจ้งชาวบ้านก็จะได้ออกไปออมขยะกัน..” (นาง ง, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าระบบเสียงตามสายมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของประชาชนในชนบทอีกทั้งระบบเสียงตามสายยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนในพื้นที่เนื่องจากเป็นช่องทางที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนสามารถสื่อสารไปถึงประชาชนได้โดยตรงส่งผลให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในกิจกรรมหรือแนวทางการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของระบบเสียงตามสายในฐานะเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบท โดยสรุปได้เป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บทบาทและความสำคัญด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กล่าวคือ ระบบเสียงตามสายถือเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารภายในหมู่บ้านใช้แจ้งข่าวสารกิจกรรมโครงการต่างๆหรือเรื่องเร่งด่วนไปยังประชาชนในพื้นที่ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ง่ายไม่ซับซ้อนโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์และประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำจะช่วยให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอและทันเวลาเพราะมีความรวดเร็วของข่าวสารผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าเสียงตามสายยังคงเป็นระบบการสื่อสารที่มีความจำเป็นในชุมชน

2. บทบาทและความสำคัญด้านการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ระบบเสียงตามสายกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดความสามัคคีสนิทสนมกันในชุมชนเพราะประชาชนในหมู่บ้านเมื่อได้รับรู้ข่าวสารกิจกรรมก็จะไปเข้าร่วมกิจกรรมนั้นทำให้มีการพบปะกันซึ่งในภาพรวมนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าเสียงตามสายยังมีความสำคัญต่อชุมชนทั้งในด้านการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ แม้จะมีสื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแต่เสียงตามสายยังเป็นเครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมกับชุมชน โดยเฉพาะประชาชนบางส่วนที่ยังเข้าไม่ถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยและจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนการใช้ระบบเสียงตามสายยังเป็นการสื่อสารที่รวดเร็วในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในชุมชนให้ประชาชนได้ทราบถึงข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และผลประโยชน์ของตนเอง เช่น สถานการณ์ฉุกเฉินการแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ เหตุการณ์ผิดปกติในพื้นที่ หมู่บ้าน หรือการประชาสัมพันธ์มาตรการเร่งด่วนของหน่วยงานภาครัฐ

7.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการใช้เสียงตามสายต่อการรับรู้ข่าวสาร

7.2.1 ปัญหาด้านความชัดเจนของคุณภาพเสียงตามสายจากการศึกษาพบว่าการใช้เสียงตามสายเป็นช่องทางหลักจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านคำลือขานันมีนานและในอดีตระบบเสียงตามสายมีความชัดเจนครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านอย่างไรก็ตามปัจจุบันเมื่อระบบเสียงตามสายมีอายุการใช้งานเป็นเวลานานหลายปีจึงทำให้อุปกรณ์เกิดการชำรุดเสื่อมสภาพบ่อยครั้งจากส่งผลให้การสื่อสารไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ในหมู่บ้านคุณภาพเสียงตามสาย ลดลง และในบางช่วงเวลาไม่สามารถรับฟังได้อย่างชัดเจนทำให้ประชาชนที่อยู่บริเวณนั้นพลาดข่าวสารที่สำคัญไป “...ช่วงหลัง ๆ เสียงตามสายไม่ค่อยชัดบางครั้งได้ยินแค่บางคำเสียงแตกและขาดหายเป็นบางช่วง ทำให้ไม่เข้าใจรายละเอียดข่าวสารต้องไปถามเพื่อนบ้านเพิ่มเติม...” (นาง จ, 2569) นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่าด้วยความที่หอกระจายข่าวมีการใช้งานมาเป็นระยะเวลานาน ไม่ค่อยได้ซ่อมแซมทำให้คุณภาพความชัดเจนของเสียงตามสายลดลง (นาง ฉ, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า การใช้เสียงตามสายเป็นช่องทางหลักในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่หมู่บ้าน

คำลือชาแต่ก็ยังไม่ประสบปัญหาด้านความชัดเจนของคุณภาพเสียงเพราะระบบเสียงตามสายมีอายุการใช้งานนานหลายปีจึงทำให้อุปกรณ์เกิดการชำรุดเสื่อมสภาพส่งผลให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ

7.2.2 ปัญหาด้านการเข้าถึงของเสียงตามสายในพื้นที่ห่างไกลผลการศึกษาพบว่าในบริเวณหมู่บ้านยังมีพื้นที่ที่อยู่ห่างจากจุดติดตั้งลำโพงกระจายเสียงทำให้ไม่สามารถรับฟังข่าวสารได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะบ้านที่ตั้งอยู่บริเวณปลายหมู่บ้านหรือพื้นที่ห่างไกลจากลำโพงกระจายเสียง “...บ้านแม่อยู่ไกลจากหอกระจายข่าวจะได้ยินเฉพาะคนที่อยู่ในหมู่บ้านอยู่ใกล้ๆหอกระจายข่าวเวลามีเรื่องจะบอกต่อกันมาเรื่อยๆถึงจะรับรู้ข่าวสาร...” (นาง ช, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าการกระจายเสียงยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดส่งผลให้ประชาชนบางส่วนต้องอาศัยการบอกต่อจากเพื่อนบ้านจึงสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจจะได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วนหรือพลาดข่าวสารที่สำคัญไป

7.2.3 ปัญหาด้านการบำรุงรักษาอุปกรณ์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า ในบางพื้นที่ในหมู่บ้านยังประสบปัญหาอุปกรณ์เสียงตามสายมีสภาพเก่าชำรุดและไม่ได้รับการซ่อมบำรุงอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้พื้นที่ที่หอกระจายข่าวชำรุดจะไม่ได้ยินข่าวสารที่ประกาศออกไปโดยเฉพาะในช่วงที่ระบบกระจายเสียงขัดข้อง “...ไม่ได้ยินการประกาศเพราะหอกระจายข่าวที่อยู่หน้าบ้านก็ดับไปประมาณ 2 เดือนแล้วยังไม่ได้ซ่อมแซมพอถึงเวลาที่จะออมขยะก็ไม่ต้องมีคนมาเรียกถึงจะรู้...” (นาง ช, 2569) นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลบอกว่า บริเวณตรงนี้ไม่ได้ยินเสียงหอกระจายข่าวมานานแล้วเพราะลำโพงที่ตั้งอยู่บริเวณนี้ชำรุดทำให้ไม่ทราบข่าวสารได้ทันที (นาง ณ, 2569) จากข้อมูลเหล่านี้ทำให้เห็นว่าการขาดการบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อตรงต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนและอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในกรณีที่ข้อมูลนั้นมีความสำคัญต่อสิทธิหรือสวัสดิการของประชาชน

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ประชาชนและผู้นำในพื้นที่เกี่ยวกับเกี่ยวกับปัญหาของการใช้เสียงตามสายพบว่าการใช้ระบบเสียงตามสายในพื้นที่นี้ยังคงเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างไรก็ตามระบบดังกล่าวประสบปัญหาหลายประการซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการกระจายข่าวสารและการรับรู้ข้อมูลของประชาชน

7.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดของระบบเสียงตามสายที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในชุมชน

7.3.1 การปรับปรุงและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการตรวจสอบสภาพลำโพงสายสัญญาณและเครื่องขยายเสียงเป็นระยะรวมถึงจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพเพื่อให้คุณภาพเสียงมีความชัดเจนและครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น “...ควรมีการตรวจเช็คอุปกรณ์เป็นประจำและซ่อมทันทีเมื่อมีปัญหาเสียงก็อาจจะชัดเจนชาวบ้านจะได้ไม่พลาดข่าวสำคัญ...” (นาง ณ, 2569) นอกจากนี้ผู้นำชุมชนได้สะท้อนว่ามีการแจ้งให้ช่างเข้ามาซ่อมบำรุงระบบเสียงตามสายแล้วแต่ยังไม่ได้รับการตอบกลับมา (ผู้นำชุมชน, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าการบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบเสียงตามสาย หากมีการวางแผนตรวจสอบซ่อมแซมและจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบจะสามารถลดปัญหาคุณภาพเสียงที่ไม่ชัดเจนของระบบเสียงตามสายและเพิ่มความรับรู้ข่าวสารที่ชัดเจนของประชาชนในชุมชนได้

7.3.2 การขยายจุดกระจายเสียงให้ครอบคลุมในพื้นที่ห่างไกลจากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการติดตั้งลำโพงเพิ่มเติมในบริเวณท้ายหมู่บ้านหรือพื้นที่ที่สัญญาณเสียงยังไม่ครอบคลุมเพื่อให้ประชาชนทุกครัวเรือนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันอีกทั้งผู้นำชุมชนต้องทำแผนเสนอโครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ "เสาส่งสัญญาณและลำโพงกระจายเสียงเพิ่มขึ้นโดยเป้าหมายหลักคือการติดตั้งให้ครบทุกซอยในหมู่บ้านเพราะในปัจจุบันเสียง

เข้าไม่ถึงบ้านที่อยู่ท้ายซอยทำให้ชาวบ้านเสียสิทธิ์ในการรับรู้ข่าวสารสำคัญเช่นข่าวเกี่ยวกับการเมืองหรือประกาศแจ้งเตือนภัยต่างๆ ดังนั้น การเพิ่มจุดกระจายเสียงให้กระจายตัวทั่วทั้งหมู่บ้านจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและเกิดความเท่าเทียมกันในชุมชน“บ้านแม่อยู่ท้ายหมู่บ้านแทบไม่ได้ยินเสียงประกาศเลย ถ้ามีลำโพงเพิ่มมาถึงจุดนี้ก็น่าจะช่วยให้ได้รับข่าวสารเท่าเทียมกันได้” (นาง ช, 2569) จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าการขยายจุดกระจายเสียงไปยังพื้นที่ห่างไกลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดังนั้นการเพิ่มจำนวนลำโพงหรือปรับปรุงตำแหน่งติดตั้งให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จึงเป็นมาตรการที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วน

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ประชาชนและผู้นำในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดของระบบเสียงตามสายพบว่า ระบบเสียงตามสายยังมีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชนแต่ก็ยังพบปัญหาและข้อจำกัดบางอย่างเช่นปัญหาด้านความชัดเจนของคุณภาพเสียงปัญหาด้านการเข้าถึงของเสียงตามสายในพื้นที่ห่างไกลและปัญหาการขาดการบำรุงรักษาระบบเสียงตามสายอย่างต่อเนื่อง

8. การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

8.1 การอภิปรายผลในประเด็นบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบท

ผลการวิจัยพบว่าระบบเสียงตามสายยังคงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วสะดวกและครอบคลุมพื้นที่ชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Deutsch (1965) ที่กล่าวว่าการสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองและการบริหารภาครัฐ เพราะช่วยเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐกับประชาชนรวมทั้งสอดคล้องกับมุมมองว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นกลไกพื้นฐานของระบบการปกครองในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคม

8.2 การอภิปรายผลในประเด็นปัญหาของการใช้เสียงตามสายต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่าการใช้เสียงตามสายยังประสบปัญหาหลายประการได้แก่อุปกรณ์กระจายเสียงไม่เพียงพอการกระจายเสียงไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่คุณภาพเสียงไม่ชัดเจน รวมถึงช่วงเวลาการประกาศที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนมีการเลือกรับฟังเฉพาะข่าวสารที่ตนเองสนใจหรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารของ Klapper (1960) ที่อธิบายว่าบุคคลจะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามความสนใจและความต้องการของตนเองอีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (2010) ที่อธิบายว่าปัจจัยด้านสื่อและช่องทางการสื่อสารมีผลต่อประสิทธิภาพในการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสาร

8.3 การอภิปรายผลในประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดของระบบเสียงตามสายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนากระบวนเสียงตามสายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นควรดำเนินการทั้งในด้านการปรับปรุงอุปกรณ์ให้มีความพร้อมใช้งาน การเพิ่มจุดกระจายเสียงให้ครอบคลุมพื้นที่ การกำหนดช่วงเวลาการประกาศที่เหมาะสม และการบูรณาการการสื่อสารผ่านเสียงตามสายร่วมกับสื่อสมัยใหม่ เพื่อให้ประชาชน

สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Schramm & Roberts (1971) ที่ระบุว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและลักษณะของผู้รับสาร รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารทางการเมืองที่มุ่งให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้อย่างเท่าเทียมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

9. บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน: กรณีศึกษา บ้านคำลือชา ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความสำคัญของระบบเสียงตามสายในชุมชนชนบท ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ตลอดจนเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่า ระบบเสียงตามสายยังคงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน เนื่องจากสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัล และประชาชนที่ใช้ชีวิตหรือประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนเป็นหลัก ระบบดังกล่าวทำหน้าที่เป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ข่าวสารของภาครัฐ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการแจ้งเตือนเหตุการณ์เร่งด่วนหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงสะท้อนให้เห็นว่าแม้สังคมจะก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลแล้วก็ตาม แต่ระบบเสียงตามสายยังคงมีความจำเป็นและสามารถตอบสนองต่อบริบทของชุมชนชนบทได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของระบบเสียงตามสายยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านคุณภาพเสียงที่ไม่ชัดเจน การกระจายสัญญาณที่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ อุปกรณ์ที่ชำรุดและขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการกำหนดช่วงเวลาในการประกาศข่าวสารที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนบางกลุ่ม ส่งผลให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีประสิทธิภาพลดลงในบางพื้นที่ แม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติเชิงบวกต่อระบบเสียงตามสาย และเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัยควบคู่กับการใช้สื่อดิจิทัลรูปแบบใหม่ ทั้งในด้านเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการ และการออกแบบเนื้อหาการสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ระบบเสียงตามสายยังคงเป็นกลไกสำคัญของการสื่อสารสาธารณะและการสื่อสารทางการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน อันจะนำไปสู่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

10.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายการพัฒนาและปรับปรุงระบบเสียงตามสายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถจัดสรรงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาและพัฒนาระบบได้อย่างเพียงพอ

10.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสำรวจและปรับปรุงอุปกรณ์เสียงตามสายให้มีความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีปัญหาการกระจายเสียงไม่ครอบคลุมหรืออุปกรณ์ชำรุด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

10.1.3 ควรกำหนดแนวทางและช่วงเวลาการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบเสียงตามสายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและลดปัญหาการพลาดการรับฟังประกาศสำคัญ

10.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการใช้ระบบเสียงตามสายควบคู่กับสื่อดิจิทัลและช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้จำกัด

10.1.5 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบเสียงตามสาย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

10.2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ศึกษา การศึกษาการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังประชาชน ในพื้นที่หมู่บ้านคำลือชา หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มการศึกษาให้กว้างขึ้น

10.2.2 ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนประชากรที่ให้การสัมภาษณ์ให้มากขึ้นเพื่อให้ทราบถึงบทบาทและปัญหาในการใช้เสียงตามสายในการสื่อสารที่หลากหลายมากกว่าเดิม

10.2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงพัฒนาเพื่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพฯ: ไทยเจริญการพิมพ์.
- เกศรินทร์ โชคเพิ่มพูน และวิเชียร ก่อกิจกุล. (2561). แนวทางการบริหารจัดการหอกระจายข่าวแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(1), 29-41.
- จุฑารัตน์ เกียรติศิริ. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรทิพย์ ทองสร้อย. (2564). *ความพึงพอใจของผู้ประกอบการขายหัตถ์บางแสนต่อการให้บริการเสียงตามสายศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหัตถ์บางแสน [งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]*.
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. (2540, 10 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, 114(46 ก), 1-16.
- พระสรวง งามบุญ, พระสิริชัย ธรรมจารี, สมนึก จันทโรสดา, และศราวุธ ชันธิชัย. (2565). การสื่อสารทางการเมืองวารสาร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 357-368.
- พิมพ์ภูธรณ์ มากสุวรรณ, วิทยาธร ท่อแก้ว, และสุภาภรณ์ ศรีดี. (2568). การพัฒนาทักษะของนักสื่อสารชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 8(8), 243-252.
- วาสนา ศาสตร์พงษ์. (2568). การบูรณาการการใช้เสียงตามสายและบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในการป้องกันการฆ่าตัวตายในชุมชน อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา การแพทย์และสุขภาพ*, 10(1), 771-779.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2569 เข้าถึงได้จาก https://www.obtnongpan.go.th/index/load_data/?doc=9908

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2569 เข้าถึงได้จาก <https://www.opdc.go.th/opdc-book/gg61/>
- สุธาทิพย์ เขียวขจี และกิตติมา สุรสนธิ. (2560). การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรม. *วารสารการสื่อสารมวลชน*, 6(2), 123-148.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2569. จาก <https://www.phoyai-ubon.go.th/about-us/hitstory>
- Becker, L. B., & Whitney, D. C. (1978). *The effects of media dependencies on audience assessment of government* [Paper presentation]. Annual Meeting of the Association for Education in Journalism, Seattle, WA, United States.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice*. Holt, Rinehart and Wiston.
- DeFleur, M. L., & Ball-Rokeach, S. (1989). *Theories of Mass Communication* (5th ed.). Longman.
- Deutsch, K. W. (1965). *The nerves of government: Models of political communication and control*. Free Press.
- Klapper, J. T. (1960). *The effects of mass communication*. New York: The Free Press.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory*. https://archive.org/details/mcquailsmasscomm0000mcqu_06ed
- Schramm, W., & Roberts, D. F. (1971). *The process and effects of mass communication* (2nd ed.). University of Illinois Press.
- Severin, W. J., & Tankard, J. W. (2001). *Communication theories: Origins, methods, and uses in the mass media* (5th ed.). Longman.